

Arts Escèniques

La matèria d'Arts Escèniques s'imparteix en dos cursos, al llarg dels quals el currículum es desenvolupa de manera progressiva. El seu caràcter eminentment pràctic la converteix en un espai d'experimentació i exploració col·lectiva, des del qual fomentar el desenvolupament de l'expressivitat i la creativitat, i descobrir els codis específics de les arts escèniques, incloses les performatives. Aquesta mateixa naturalesa pràctica convida a vincular aquesta matèria amb altres en les quals també es coneixen destreses musicals, vocals, corporals o de planificació i gestió de projectes artístics.

La matèria està dissenyada a partir de cinc competències específiques, que es vinculen amb els objectius de l'etapa i amb les competències clau previstes per al batxillerat. Aquestes competències específiques permeten als alumnes participar de la vida cultural del seu entorn i difondre i valorar el patrimoni. Faciliten, igualment, l'enriquiment del seu imaginari, el creixement del seu repertori personal de recursos, l'ampliació de les seves possibilitats de gaudi de les manifestacions artístiques i la identificació d'oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional lligades a aquestes arts. Així mateix, afavoreixen el criteri estètic, les habilitats de comunicació i negociació, l'autoconeixement, la creativitat, l'empatia, la imaginació i l'esperit emprenedor.

Els criteris d'avaluació, que es desprenen directament d'aquestes competències específiques, estan dissenyats per comprovar el seu grau de consecució.

Els sabers bàsics de la matèria que serà necessari activar per adquirir aquestes competències específiques s'organitzen en cinc blocs, que no s'han d'escometre obligatòriament en l'ordre en el qual estan presentats, sinó d'una manera integrada en funció de les demandes que plantegin les diferents situacions d'aprenentatge, facilitant-se d'aquesta manera una visió global de la matèria. El primer bloc, «Patrimoni escènic», atén les tipologies i a les tradicions de les arts escèniques, així com als seus canvis i transformacions al llarg del temps. El segon bloc, «Expressió i comunicació escènica», comprèn diferents sistemes, mitjans i codis de significació escènica. El tercer bloc, «Interpretació», recull els elements relatius a la recreació i a la representació de l'acció dramàtica. El quart bloc, «Representació i escenificació», engloba els sabers relatius a l'espectacle escènic i al treball en grup. Finalment, el bloc anomenat «Recepció en les arts escèniques» s'ocupa del públic i de les estratègies i tècniques d'anàlisi de manifestacions escèniques.

S'espera que els alumnes siguin capaços de posar en funcionament els sabers bàsics en el si de situacions d'aprenentatge on actuï com a agent social progressivament autònom i gradualment responsable del seu propi procés d'aprenentatge. Es recomana proposar situacions a partir de l'assumpció, per part dels alumnes, de diferents funcions en diferents manifestacions i propostes, de manera que es converteixi en part viva de la recreació artística. Per això, resultarà

positiu que l'organització de la matèria es programi amb vista a la realització d'una proposta davant diferents tipus de públic i en diferents escenaris, compartint el gaudi artístic i enriquint la vida cultural de l'entorn. Referent a això, resulta convenient seleccionar peces que es facin ressò de múltiples referències culturals.

Competències específiques

1. Analitzar manifestacions escèniques de diferents èpoques i tradicions, descrivint les seves característiques, establint relacions amb el seu context i identificant possibles influències i projeccions, per valorar el patrimoni i enriquir l'imaginari propi.

L'adquisició d'aquesta competència implica aprendre a identificar i a descriure les característiques dels principals tipus d'espectacles escènics de diferents èpoques i tradicions, així com a relacionar-los amb el seu context històric i geogràfic, valorant la seva importància en les transformacions socials de les quals són origen o reflex. La contextualització d'aquests espectacles farà possible la seva adequada valoració com a productes d'una època i un context social determinats, alhora que permetrà la reflexió sobre la seva evolució i la seva relació amb el present. Per aquest motiu, a més d'acudir al cànion occidental, convé acostar-se a altres tradicions culturals. A més, es parlarà esment als diferents tipus de relacions que s'estableixen en la diversitat del patrimoni escènic: des de les influències entre formes i estils, separats o no en el temps, fins a la permanència de certs elements d'un període a un altre, passant per les reaccions, rebutjos o subversions que genera un estil o corrent concret. D'altra banda, incloure la perspectiva de gènere i intercultural en abordar l'anàlisi del context ajudarà al fet que els alumnes i alumnes compreguin el paper que la dona i les persones de grups ètnics i poblacionals que sofreixen discriminació han exercit en l'art al llarg de la història, i les diferents consideracions que han rebut en cada època. En aquest sentit, no sols s'hauran d'estudiar les seves representacions en diverses obres, sinó també les seves aportacions a les arts escèniques.

En el marc del desenvolupament d'aquesta competència, s'analitzaran, des de la recepció activa i amb un vocabulari tècnic adequat, manifestacions escèniques representatives a les quals s'accedirà, preferiblement, a través de la seva posada en escena, en directe o mitjançant reproduccions analògiques o digitals. Resultaran també d'utilitat el comentari de textos i imatges i la consulta de fonts bibliogràfiques.

El descobriment de formes d'expressió diferents d'aquelles amb les quals està més familiaritzat enriquirà l'imaginari dels alumnes, des de l'aportació d'idees i tècniques per tal d'aplicar-les en les seves pròpies creacions o interpretacions.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL2, CCL3, CP3, CD1, CD2, CPSAA2, CC1, CCEC1 i CCEC2.

2. Explorar les possibilitats expressives de diferents sistemes, mitjans i codis de significació escènica, a través d'activitats de caràcter pràctic, per incorporar el seu ús al repertori personal de recursos i desenvolupar el criteri de selecció dels més adequats a la intenció comunicativa.

El descobriment i l'exploració de les diferents possibilitats expressives que ofereixen els diferents sistemes, mitjans i codis de significació escènica permeten als alumnes enriquir el seu repertori personal de recursos, i aprendre a seleccionar i a aplicar els més adequats a cada necessitat o intenció comunicativa.

La dramatització, el joc, la creació col·lectiva i la improvisació, tant pautada com lliure, constitueixen un mitjà idoni per dur a terme aquesta exploració. A l'aula, aquestes activitats de caràcter pràctic brindaran als alumnes l'oportunitat de descobrir i aplicar, de manera individual o en grup, diferents tècniques i estratègies per reflexionar sobre la situació, l'acció i el conflicte dramàtic, o realitzar l'anàlisi, la construcció i la caracterització del personatge.

Així mateix, aquestes activitats constituïran una eina molt útil per aprendre a seleccionar els recursos plàstics, literaris, audiovisuals o d'un altre tipus que millor s'ajusten a les idees, sentiments i emocions que es pretenen plasmar sobre l'escenari. Les tecnologies digitals facilitaran també l'accés a una àmplia gamma d'exemples d'ús d'aquests recursos.

L'exploració de les possibilitats d'expressió i comunicació escènica afavoreix l'autoconeixement, la confiança i la motivació, i contribueix al foment del respecte per la diversitat d'idees i opinions, a l'enriquiment cultural entre iguals i a la superació de barreres i estereotips socials, culturals o sexistes.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL1, CD1, CPSAA1.1, CPSAA2, CC1, CE3, CCEC3.1.

3. Abordar la recreació i representació de l'acció dramàtica, a partir de la construcció col·lectiva d'escenes que mostrin tot tipus de personatges i conflictes, per desenvolupar habilitats de comunicació i negociació i reforçar l'autoconeixement, la creativitat, l'empatia, la imaginació i l'esperit emprenedor en diverses situacions i contextos.

La recreació i representació de l'acció dramàtica afavoreix la comprensió de les manifestacions escèniques i el seu reconeixement com a part del patrimoni cultural, així com l'ampliació de les possibilitats d'expressió personal mitjançant l'adquisició de les destreses i tècniques vocals, gestuals, corporals i rítmicomusicals pròpies de l'intèrpret.

La lectura i l'anàlisi d'obres, el visionat d'espectacles, així com els assajos, constitueixen moments i espais per a l'adquisició d'aquestes destreses i tècniques

d'interpretació individual i grupal. La interpretació individual permet treballar aspectes com la concentració, la memorització, l'expressió personal o l'adequació a les directrius de la direcció. Per part seva, la interpretació grupal afavoreix el desenvolupament de la capacitat d'exercir diverses funcions o d'escoltar els altres i interactuar amb ells durant la representació. Per assegurar l'adquisició d'aquesta competència, s'han d'incentivar la participació dels alumnes en la construcció col·lectiva d'escenes que mostrin tot tipus de personatges, situacions i conflictes dramàtics.

Tant l'assimilació de tècniques d'interpretació com la representació d'obres dins o fora de l'aula fan necessària l'adquisició d'altres estratègies i destreses que ajudin els alumnes a gestionar adequadament la frustració que pot generar el propi procés d'aprenentatge, així com a mantenir la concentració i a superar la inseguretat i la por escènica durant les actuacions. Aquestes estratègies de control i gestió de les emocions ajudaran l'alumnat a desenvolupar la seva autoestima i li permetran afrontar amb major seguretat les situacions d'incertesa i els reptes als quals haurà d'enfrontar-se.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL1, CD2, CPSAA1.1, CPSAA2, CC1, CE1, CCE3.1.

4. Realitzar projectes de creació i difusió escènica, planificant les seves fases, seleccionant i estructurant els elements de significació i assumint diferents funcions amb iniciativa i responsabilitat, per expressar una intenció comunicativa, enriquir l'entorn cultural i identificar oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional.

El disseny i la realització d'un projecte de creació i difusió escènica requereix d'un treball planificat i en equip. Ser partícip d'aquest procés de creació conjunt contribueix a fomentar la iniciativa i l'autonomia de l'alumnat, la resolució creativa de les dificultats oposades, la valoració del treball en equip, l'assumpció de responsabilitats individuals per aconseguir un objectiu comú, així com l'empatia i el respecte per la diversitat d'aptituds i opinions.

Activant els aprenentatges adquirits en el marc d'aquesta i una altra matèries, l'alumnat haurà de generar i perfeccionar idees de projecte, recorrent a diferents fonts digitals i bibliogràfiques, respectant la propietat intel·lectual i tenint en compte la intenció comunicativa, les característiques del marc de recepció previst, així com la viabilitat i la sostenibilitat del projecte en la seva relació amb els possibles condicionants i limitacions tècnics. A més, seleccionarà i estructurarà els elements de significació més adequats; establirà les directrius d'interpretació, representació i escenificació; planificarà les diferents etapes del projecte, assegurant, especialment, el temps necessari per als assajos; i realitzarà un repartiment de tasques, equilibrat i eficaç, a partir de la identificació de les diferents funcions i de la càrrega de treball associada a cadascuna d'elles en les diferents fases del procés. Haurà de preveure també un pla de difusió, promoció i

avaluació, que podrà incloure el contacte amb institucions i organismes públics i privats implicats en el foment de les arts escèniques. Per poder dur a terme totes aquestes accions, resultarà de gran utilitat analitzar, a l'aula, casos concrets que permetin visualitzar i entendre el procés que va des de la idea inicial fins a la posada en escena de l'espectacle.

El projecte pot comportar, també, el treball multidisciplinari i l'ús de diferents aplicacions i eines tecnològiques, analògiques i digitals. D'altra banda, tant la interpretació com l'acompliment d'alguna de les funcions de la producció permetran a l'alumnat reconèixer les seves aptituds i descobrir diferents oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional lligades a l'àmbit de les arts escèniques. Aquestes oportunitats compten amb el valor afegit que aporta la creativitat.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL3, CD2, CPSAA3.1, CPSAA3.2, CC2, CC3, CE2, CE3, CCEC4.1, CCEC4.2.

5. Valorar críticament manifestacions escèniques, identificant el públic al qual es dirigeixen i analitzant les seves característiques i els seus pressupostos artístics, per desenvolupar el criteri estètic, difondre el patrimoni i ampliar les possibilitats de gaudi de les arts escèniques.

L'assistència a diferents espectacles o el visionat de diferents manifestacions escèniques, ja sigui en viu o a través de mitjans digitals, permet a l'alumnat prendre consciència del doble paper de l'espectador com a receptor actiu i valorador crític. S'ha d'aprofitar aquesta experiència per aprofundir en la noció de públic i descobrir la seva tipologia.

La vivència col·lectiva de la catarsi, l'estranyament, la identificació i la participació afavoreix, a més, la comprensió del procés de recepció i pot funcionar com a element motivador en el desenvolupament de la recepció activa. Aquest es veurà beneficiat per l'adquisició d'estratègies i tècniques d'anàlisi crítica, que poden abordar-se a partir de la posada en comú de les impressions i els comentaris que, sobre una determinada obra, formulin les persones que integren el grup. Contribuiran a aquest procés de construcció conjunta del coneixement les valoracions expressades per especialistes en crítiques escèniques i en ressenyes dramàtiques. En consultar aquests textos, l'alumnat trobarà un vocabulari específic, noves estructures i noves eines que l'ajudaran a articular millor les seves pròpies valoracions crítiques. Podrà formular-les de manera oral, escrita o multimodal, sempre des del respecte a la propietat intel·lectual, emprant els conceptes i les estratègies d'anàlisi més adequades en cada cas. Aquestes produccions podran incloure, en el seu cas, una valoració del text del qual parteix l'obra.

La publicació de les crítiques de l'alumnat pot servir com a instrument per a la difusió del patrimoni i com a invitació per a acudir a diferents espais escènics.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL1, CCL3, CD1, CD2, CPSAA4, CC1, CCEC1, CCEC2.

Arts Escèniques I

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1. Identificar, amb un vocabulari adequat, les principals característiques de manifestacions escèniques de diferents èpoques i tradicions, establint relacions amb el seu context i evidenciant una actitud d'obertura, interès i respecte en la recepció activa d'aquestes.

1.2. Establir connexions entre manifestacions escèniques de diferents èpoques i tradicions, valorant la seva influència sobre les arts escèniques actuals.

Competència específica 2

2.1. Participar, amb iniciativa, confiança i creativitat, en l'exploració de sistemes, mitjans i codis de significació escènica, a través d'activitats de caràcter pràctic.

2.2 Recrear l'acció dramàtica, el disseny de personatges i la configuració de situacions i escenes, seleccionant les tècniques més adequades d'entre les que conformen el repertori personal de recursos.

Competència específica 3

3.1 Emprar tècniques elementals d'interpretació, aplicant estratègies de memorització i valorant els assajos com a espais d'escolta, diàleg i aprenentatge.

3.2 Recrear i representar l'acció dramàtica, demostrant eficàcia, seguint les indicacions de la direcció, mantenint la concentració i gestionant de forma guiada l'ansietat i la por escènica.

Competència específica 4

4.1 Participar activament en la realització de projectes col·lectius de creació i difusió escènica, assumint diferents funcions amb iniciativa i responsabilitat, i valorant i respectant les aportacions i experiències de la resta d'integrants del grup.

4.2 Avaluar i presentar els resultats de la participació en projectes de creació i difusió escènica, analitzant la relació entre els objectius plantejats i el producte

final obtingut, i explicant de forma argumentada les possibles diferències entre ells.

Competència específica 5

5.1 Identificar el tipus de públic al qual es dirigeix un espectacle determinat, basant els arguments en l'anàlisi de l'obra i en les reaccions del públic.

5.2 Comentar manifestacions escèniques, emprant la terminologia adequada, reelaborant informació a partir de fonts fiables, i reflexionant críticament sobre les seves característiques i pressupostos artístics.

Sabers bàsics

A. Patrimoni escènic

- Arts escèniques: concepte, tipologies i tradicions.
- Les arts escèniques i la seva història: canvis i transformacions.
- Dramaticitat, teatralitat i performativitat.
- El patrimoni immaterial.

B. Expressió i comunicació escènica

- Codis de significació escènica: naturalesa, descripció i classificació.
- L'espai escènic com a generador de significat. La convenció teatral.
- Recursos plàstics: escenografia volumètrica i virtual, caracterització, il·luminació i espai sonor.
- Recursos literaris i altres materials. El text dramàtic.
- El conflicte dramàtic: personatge, situació i acció dramàtica.
- El personatge dramàtic: anàlisi, caracterització i construcció.
- Joc dramàtic, improvisació, dramatització i creació col·lectiva.

C. Interpretació

- Preparació física i preparació preexpressiva. La cura del cos.
- Mètodes i tècniques d'interpretació.
- Els instruments de l'intèrpret: expressió corporal, gestual, oral, rítmica i musical. La consciència emocional.
- El personatge dramàtic: graus de representació, objectius i funcions.
- La partitura interpretativa i la seva execució.

D. Representació i escenificació

- L'espectacle escènic: concepte i característiques.
- Tipologies bàsiques de l'espectacle: clàssic, d'avantguarda, corporal, occidental, oriental, d'objectes, musical, dansística, d'interior, de carrer.

- Altres formes de presentació escènica: *happening, performance*, vídeo- teatre o teatre-dansa.
 - El disseny d'un espectacle: equips, fases i àrees de treball.
 - Els assajos: tipologia, finalitats i organització.
 - Representació d'espectacles escènics.
 - Estratègies de treball en equip. Resolució de conflictes.
- E Recepció en les arts escèniques
- El públic: concepte i tipologies.
 - La recepció teatral: catarsi, estranyament i participació.
 - Estratègies i tècniques d'anàlisi de manifestacions escèniques.
 - El respecte de la propietat intel·lectual. La protecció de la creativitat personal.

Arts Escèniques II

Criteris d'avaluació

Competència específica 1

1.1 Analitzar, amb un vocabulari adequat, manifestacions escèniques de diferents èpoques i tradicions, descrivint les seves característiques, establint relacions amb el seu context i evidenciant una actitud d'obertura, interès i respecte en la recepció activa d'aquestes.

1.2 Valorar críticament els hàbits, els gustos i els referents escènics de diferents èpoques i tradicions, reflexionant sobre la seva evolució i sobre la seva relació amb els del present.

Competència específica 2

2.1 Participar, amb iniciativa, confiança i creativitat, en l'exploració de sistemes, mitjans i codis de significació escènica, a través d'activitats de caràcter pràctic.

2.2 Recrear l'acció dramàtica, el disseny de personatges i la configuració de situacions i escenes, seleccionant les tècniques del repertori personal de recursos més adequades a la intenció comunicativa.

Competència específica 3

3.1 Emprar diferents tècniques d'interpretació de manera creativa, aplicant estratègies de memorització i valorant els assajos com a espais d'escolta, diàleg i aprenentatge.

3.2 Recrear i representar l'acció dramàtica, demostrant precisió, eficàcia i expressivitat, seguint les indicacions de la direcció, mantenint la concentració i gestionant de forma guiada l'ansietat i la por escènica.

Competència específica 4

4.1 Participar, amb iniciativa, responsabilitat i consciència de grup, en el disseny, la planificació i la realització de projectes col·lectius de creació i difusió escènica, organitzant correctament les seves fases, distribuint de forma raonada les tasques, avaluant la seva viabilitat i sostenibilitat, i seleccionant i estructurant els elements de significació, així com les directrius d'interpretació, representació o escenificació.

4.2 Avaluar i presentar els resultats de projectes de creació i difusió escènica, analitzant la relació entre els objectius plantejats i el producte final obtingut, i explicant les possibles diferències entre ells.

4.3 Identificar oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional relacionades amb l'àmbit artístic, comprenent el seu valor afegit i expressant l'opinió personal de manera crítica i respectuosa.

Competència específica 5

5.1 Valorar la recepció brindada a un espectacle determinat, relacionant les característiques de l'obra, el context de la posada en escena i les reaccions del públic.

5.2 Realitzar i compartir ressenyes i crítiques escèniques, emprant la terminologia adequada, consultant fonts fiables i reflexionant, amb rigor i solidesa, sobre les característiques, els pressupostos artístics i la recepció de l'obra.

Sabers bàsics**A. Patrimoni escènic**

- Les arts escèniques i la seva història: canvis i transformacions.
- Significat social de les arts escèniques: memòria i reflex. La perspectiva de gènere i la perspectiva intercultural. Identitat i performativitat.
- Manifestacions espectaculars: rituals i socials. Les festes populars.
- Tendències actuals en la representació escènica i performativa.
- Manifestacions no orals.

B. Expressió i comunicació escènica

- Joc dramàtic, improvisació, dramatització i creació col·lectiva.
- Actes performatius: generació de realitat.
- Característiques de l'espai escènic i performatiu actual.
- Estructures dramàtiques actuals. La memòria performativa.
- El personatge en acció en les manifestacions actuals.
- Espais no escènics: adaptació de recursos plàstics.

C. Interpretació

- Mètodes interpretatius actuals.
- Aprofundiment en els instruments de l'interpret: expressió corporal, gestual, oral i rítmica-musical. La consciència emocional.
- La construcció actual del personatge dramàtic.
- Creació performativa: procés i execució.

D. Escenificació i representació escènica

- El disseny d'un espectacle: equips, fases i àrees de treball. Espais escènics i espais no escènics. Integració de llenguatges no orals i tecnològics.
- La dramaturgia en el disseny d'un projecte escènic.
- La producció i la realització d'un projecte escènic.
- La direcció artística en projectes escènics.
- Els assajos: funcions de la direcció escènica i regidoria.
- Representació d'espectacles escènics.
- Exhibició, difusió, distribució i avaluació de productes escènics.
- Estratègies de treball en equip. Distribució de tasques i lideratge compartit. Resolució de conflictes.
- Oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional vinculades amb la matèria.

E. Recepció en les arts escèniques

- Estratègies i tècniques d'anàlisis de manifestacions escèniques. El text en la seva relació amb la posada en escena.
- La crítica escènica. Estratègies i tècniques d'elaboració d'una ressenya.
- El respecte de la propietat intel·lectual. La protecció de la creativitat personal.

